

Tjänsteställe/handläggare

Planering och hållbarhet
Julia Nordström
E-post: julia.nordstrom@nynashamn.se

Beslutsinstans
Kommunstyrelsen

Svar på remiss - Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens bedömning i bilagan *Kommunens yttrande* som kommunens remissvar.

Sammanfattning

Nynäshamns kommun har mottagit Klimatråtsutredningens slutbetänkande på remiss från Miljödepartementet. Klimatråtsutredningens syfte är att se över all relevant lagstiftning för att se till att det Klimatpolitiska ramverket för genomslag. I slutbetänkandet "Rätt för klimatet" redovisas förslag till ändringar av lagstiftningen inom tre områden: främja bidrag till klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle.

Sammanfattningsvis välkomnar förvaltningen slutbetänkandet då de föreslagna lagändringarna bedöms vara nödvändiga för att Sverige ska klara av den nödvändiga omställningen till ett klimatneutralt och hållbart samhälle i enlighet med uppsatta klimatmål. Samtidigt poängterar förvaltningen att slutbetänkandet innebär en tydligare statlig samordning och styrning av samhällsutvecklingen vilket kan ge konsekvenser för enskildas, företags och kommuners egna prioriteringar.

Ärendet

Nynäshamns kommun har mottagit Klimatråtsutredningens slutbetänkande på remiss från Miljödepartementet.

Klimatråtsutredningens syfte är att se över all relevant lagstiftning för att se till att det Klimatpolitiska ramverket för genomslag. I slutbetänkandet "Rätt för klimatet" redovisas förslag till ändringar av lagstiftningen inom tre områden: främja bidrag till klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle. I avsnitten nedan presenteras några exempel på utredningens förslag samt de konsekvenser förslagen väntas medföra för kommunerna.

Främja bidrag till klimatomställningen

Utredningen har haft i uppdrag att utreda möjligheten att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljön genom en särskild avvägningsregel i miljöbalken eller på annat sätt. Betänkandet innehåller en analys av hur stort det rättsliga utrymmet är för att ge klimat större tyngd i förhållande till andra skyddsintressen enligt miljöbalken. Analysen visar att det sannolikt finns ett visst rättsligt utrymme men att det är mycket begränsat.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Miljöbalkens platsvalsregel ska klimatanpassas så att det även ska beaktas att ändamålet med verksamheten eller åtgärden ska kunna uppnås med minsta klimatpåverkan eller största bidrag till att minimera klimatförändringar när en plats ska väljas.

- Försvarsmakten ska ges i uppdrag att ta fram vägledningar om hur verksamheter som bidrar till klimatomställningen kan samexistera med försvarets verksamheter.
- Vissa starkströmsledningar ska undantas från biotopskyddet och strandskyddet.
- För verksamheter som prövas enligt sektorslagstiftning finns det möjlighet att se över regelverket för att förbättra möjligheterna att få tillstånd men framför allt för att det ska ske snabbare än i dag. Utredningen lägger en rad förslag om elnät som exemplifierar hur en sådan översyn kan främja verksamhetstyper som bidrar till klimatomställningen.

Underlätta byggande av elnät

Utredningen har sett över lagstiftningen i syfte att förbättra förutsättningarna för att planering och prövningar som berör elnätsbyggnation ska ta hänsyn till elektrifieringens betydelse för klimatomställningen och i syfte att bidra till en snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnätet. Förslagen exemplifierar också hur sektorslagstiftningen kan ses över för att främja verksamheter som bidrar till klimatomställningen. Vissa förslag syftar även till att främja att system- och beredskapsperspektiv kan beaktas vid koncessionsprövningen.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Regeringen ska tillsätta en utredning som särskilt ska analysera hur energi- och klimatplanering kan struktureras och samordnas på ett tydligare sätt än idag. En sådan utredning föreslås bland annat:
 - Se över hur länsstyrelsernas arbete med energi- och klimatstrategier kan stärkas bland annat genom framtagande av planeringsunderlag och handlingsplaner inom områdena energi- och klimat på regional nivå som ska uppdateras med lämplig regelbundenhet.
 - Förtydliga kommunernas och regionernas roll i planeringen av energi- och klimatomställningen.
 - Utreda hur samordningen bör ske mellan länsstyrelserna, med kommunerna och med andra typer av planering enligt exempelvis plan- och bygglagen.
- Boverket ska ges i uppdrag att se över vägledningen kring PBL och elnät i syfte att identifiera vad som kan försvåra användandet av elnät och hur hänsyn till elnät kan underlättas i den fysiska planeringen.
- Prövningen av en lednings lämplighet inom ramen för en linjekoncession ska klargöras. Detta i syfte att bidra till mer förutsebara, effektiva och snabba processer.
- En särskild utredning ska ges i uppdrag att genomföra en översyn av ersättningsbestämmelserna i syfte att bidra till ökad acceptans, snabbare tillståndsprocesser och bättre förutsättningar att bygga ut elnätet på ett effektivt sätt.
- Det införs en övergripande bestämmelse om vilka aspekter som särskilt ska beaktas vid valet mellan luftledning och kabel i ellagen. Det ska också skapas ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter med kriterier för val av teknik mellan luftledning och kabel för ledningar som kräver nätkoncession för linje.
- Det införs en möjlighet att begära förhandsbesked om en ledning uppfyller kraven för att anses lämpligt enligt ellagen.
- Byggande och underhåll av starkströmsledningar med linjekoncession ska undantas från förbuden i miljöbalken mot påverkan på områden som omfattas av biotopskydd eller strandskydd.

Utredningens förslag väntas möjliggöra en snabbare elnätsbyggnation, leda till ett stärkt systemperspektiv och till att större hänsyn kan tas till funktion, driftsäkerhet och god kvalitet på överföringen av el. Förslagen bidrar sammantaget till kortare ledtider.

Förslagets konsekvenser för kommuner anges vara ändrade krav på planering, att fler områden av riksintresse kan tillkomma och att kommunerna blir av med vissa prövningar. Enligt utredningen inskränker inte förslagen på kommunens beslutanderätt på något område och har därför ingen påverkan på den kommunala självstyrelsen.

Ett transporteffektivt samhälle

Enligt utredningen krävs en utveckling mot ett transporteffektivt samhälle där trafikarbetet med personbil, lastbil och inrikes flyg minskar för att transportsektorns klimatomställning ska ske på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt samt för att den ska vara robust mot förändrade omvärldsförutsättningen.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Begreppet transporteffektivt samhälle ska införas i förordningarna som reglerar den nationella planen för transportinfrastruktur och länsplanerna för regional transportinfrastruktur.
- Trafikverkets instruktion ändras, bland annat så att:
 - myndigheten får i uppgift att verka för ett transporteffektivt samhälle där trafikarbetet med personbil, lastbil och inrikes flyg minskar.
 - det tydliggörs att myndighetens uppdrag är bredare än infrastrukturplanering. Trafikverkets mandat ska även inkludera att planera, förslå, finansiera och genomföra åtgärder som kan påverka transportefterfrågan, val av transportsätt eller ge effektivare användning av befintlig infrastruktur.
 - myndigheten ska ta fram och tillhandahålla scenarier för trafikutvecklingen istället för en trafikprognos.
- Inriktningen av den nationella planen respektive länsplanerna ska bestämmas med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande helhetsperspektiv på transportsystemet och fyrstegsprincipen.
- Statlig medfinansiering ska beviljas för åtgärder som kan minska behovet av nybyggnationer eller större ombyggnationer av transportinfrastruktur genom att påverka transportefterfrågan, val av transportsätt eller genom en effektivare användning av befintlig transportinfrastruktur.
- Trafikverket får i uppgift att stödja andra aktörer, exempelvis mindre kommuner, i deras arbete med åtgärder som kan påverka transportefterfrågan, val av transportsätt eller som ger effektivare användning av befintlig infrastruktur.
- Miljöbalken ändras så att ett tillstånd i förekommande fall ska innehålla transportvillkor.
- Stöd ska kunna sökas för infrastruktur för gång inom ramen för stadsmiljöavtal.
- En ändring ska göras i PBL som anger att en strategisk miljöbedömning ska göras för översikts- och detaljplaner som medför betydande trafikflöden.
- Länsstyrelsens roll i den fysiska planeringen ska stärkas i syfte att ge de övergripande transportpolitiska målen ett större genomslag i den fysiska planeringen på kommunal och regional nivå.

Förslagen inom områdena transportplanering för ett transporteffektivt samhälle och utvidgade stadsmiljöavtal medför inga krav på kommunerna och leder därför inte till några obligatoriska kostnadsökningar för dessa. Enligt utredningen kommer dock ett stort antal kommuner sannolikt att välja att utnyttja de förbättrade ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar som förslagen innebär för att vidta fler eller större åtgärder som bidrar till ett transporteffektivt samhälle och minskat trafikarbete med bil jämfört idag. Detta ökar berörda kommuners kostnader för sådana åtgärder även om åtgärderna medfinansieras via länsplan. Vidtagna åtgärder kan dock enligt utredningen, i enlighet med åtgärdernas syfte, förväntas minska berörda kommuners kostnader relaterade till ökad biltrafik och bidra till andra positiva budgetära effekter på kort och lång sikt.

Utredningens förslag om att använda fyrstegsprincipen i miljöbedömningar av planer för att beakta trafikflöden specificerar ett arbetsätt vilket inte nödvändigtvis behöver innebära en ökad arbetsbörda i jämförelse med hur kommuner arbetar idag.

Förvaltningens bedömning

Nynäshamns kommun har genom *Hållbarhetsprogram för Nynäshamns kommun 2023–2030* beslutat att kommunen ska ha netto-noll-utsläpp år 2045. Målet ligger med det långsiktiga målet i Sveriges klimatpolitiska ramverk och avser utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser. I kommunens hållbarhetsprogram beskrivs i första hand hur kommunen som organisation ska agera för att bidra till målluppfyllelse.

För att uppnå målsättningen om netto-noll-utsläpp krävs dock insatser och engagemang från alla som agerar inom kommunens gränser, från företag till enskilda medborgare. För att uppnå netto-noll-utsläpp, såväl lokalt som regionalt och nationellt, krävs dessutom en kombination av styrmedel.

Förvaltningen vill därför betona att Klimatutredningens slutbetänkande är mycket välkommet samtidigt som slutbetänkandet innebär en tydligare statlig samordning och styrning av samhällsutvecklingen. Konsekvenserna av föreslagna förändringar i Plan- och bygglagen, Miljöbalken samt Ellagen och föreslagna förändrade uppdrag till de statliga myndigheterna kommer att öka möjligheterna till en nödvändig klimatomställning men på eventuell bekostnad av enskildas, företags och kommuners egna prioriteringar.

Petra Kålbäck
tf. kommundirektör

Mats Dryselius
planeringschef

Beslutsunderlag

Rätt för klimatet SOU 202221

Skickas till

Miljödepartementet
Akten
Planeringschef

Tjänsteställe/handläggare

Planering och hållbarhet
Julia Nordström
E-post: julia.nordstrom@nynashamn.se

Beslutsinstans
Kommunstyrelsen

Svar på remiss – Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet

Ärendet

Nynäshamns kommun har mottagit Klimatråtsutredningens slutbetänkande på remiss från Miljödepartementet. Klimatråtsutredningens syfte är att se över all relevant lagstiftning för att se till att det Klimatpolitiska ramverket för genomslag. I slutbetänkandet "Rätt för klimatet" redovisas förslag till ändringar av lagstiftningen inom tre områden: främja bidrag till klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle.

Kommunens yttrande

Nynäshamns kommun har genom *Hållbarhetsprogram för Nynäshamns kommun 2023–2030* beslutat att kommunen ska ha netto-noll-utsläpp år 2045. Målet ligger med det långsiktiga målet i Sveriges klimatpolitiska ramverk och avser utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser. I kommunens hållbarhetsprogram beskrivs i första hand hur kommunen som organisation ska agera för att bidra till målluppfyllelse.

För att uppnå målsättningen om netto-noll-utsläpp krävs dock insatser och engagemang från alla som agerar inom kommunens gränser, från företag till enskilda medborgare. För att uppnå netto-noll-utsläpp, såväl lokalt som regionalt och nationellt, krävs dessutom en kombination av styrmedel.

Kommunen vill därför betona att Klimatutredningens slutbetänkande är mycket välkommet samtidigt som slutbetänkandet innebär en tydligare statlig samordning och styrning av samhällsutvecklingen. Konsekvenserna av föreslagna förändringar i Plan- och bygglagen, Miljöbalken samt Ellagen och föreslagna förändrade uppdrag till de statliga myndigheterna kommer att öka möjligheterna till en nödvändig klimatomställning men på eventuell bekostnad av enskildas, företags och kommuners egna prioriteringar.